

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ تعلیم و تربیت جهان

تألیف:

دکتر محمود منسوب بصیری

۱۳۸۴

منسوب بصیری، محمود، ۱۳۰۴ -
تاریخ تعلیم و تربیت جهان / تألیف محمود منسوب بصیری. --
تهران: ارغنون، ۱۳۸۳.
[۳۱۵] ص.

ISBN: 964-6800-22-x: ریال ۲۵۰۰۰

عنوان دیگر: تاریخ تعلیم و تربیت در جهان.
فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص. [۳۱۴] - [۳۱۵]: همچنین به صورت زیرنویس.
۱. آموزش و پرورش -- تاریخ. الف. عنوان. ب. عنوان: تاریخ تعلیم و
تربیت در جهان.
ت ۷۷ / م ۱۱ / L۸ ۳۷۰ / ۹
کتابخانه ملی ایران
۴۱۷۴۱-۴۸۳ م

عنوان: تاریخ تعلیم و تربیت جهان
نویسنده: دکتر محمود منسوب بصیری
ناشر: انتشارات ارغنون ۶۴۰۴۷۶۰
چاپ و صحافی: گیتار
نوبت چاپ: اول
تاریخ نشر: ۱۳۸۴
شمارگان: ۱۵۰۰
شابک: X-۲۲-۶۸۰۰-۹۶۴
قیمت: ۲۴۰۰۰ ریال
حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیشگفتار.....

۳.....	فصل اول: فرهنگ‌های ماقبل تاریخ و اولیه
۳.....	مقدمه
۳.....	یک دیدگاه تاریخی
۶.....	انتقال به تاریخ
۷.....	فرهنگ‌های ماقبل تاریخ
۸.....	فرهنگ‌های اولیه
۹.....	تعلیم و تربیت در فرهنگ‌های اولیه
۱۱.....	تعلیم و تربیت مذهبی اولیه
۱۲.....	درسهایی از زندگی اولیه

۱۵.....	فصل دوم: مصر باستان
۱۵.....	مقدمه
۱۶.....	در دره‌های دجله و فرات
۱۸.....	تعلیم و تربیت در دره دجله و فرات
۱۹.....	در دره‌های نیل
۲۲.....	تعلیم و تربیت در دره نیل

فصل سوم: چین باستان..... ۲۵

مقدمه..... ۲۵

در دره‌های رود زرد..... ۲۶

دین کنفوسیوس..... ۳۰

دین تائو..... ۳۷

تعلیم و تربیت در چین..... ۳۹

فصل چهارم: هند باستان..... ۴۳

مقدمه..... ۴۳

اوپانیشاد..... ۴۵

بودا..... ۴۷

دوران بزرگ فلسفه هند..... ۴۸

فرضیه کارما..... ۵۲

دین جین..... ۵۴

مبداء پیدایش یوگا..... ۵۹

تعلیم و تربیت در هند باستان..... ۶۱

فصل پنجم: ایران باستان..... ۶۵

مقدمه..... ۶۵

امپراتوری هخامنشی..... ۶۷

پادشاهی هلنیستی..... ۷۰

امپراتوری پارت..... ۷۰

امپراتوری ساسانی..... ۷۰

جنگ ایران و یونان..... ۷۱

۷۴.....	اسکندر مقدونی.....
۷۷.....	دین زرتشت.....
۷۹.....	تعلیم و تربیت از نظر زرتشت.....
۸۰.....	آیین مانی.....
۸۲.....	تعلیم و تربیت از دیدگاه مانی.....
۸۴.....	آیین مزدک.....
۸۶.....	تعلیم و تربیت در دوره هخامنشیان.....
۸۸.....	دوره سلوکیان.....
۸۸.....	تعلیم و تربیت در دوره اشکانیان.....
۸۹.....	دوره ساسانیان.....
۹۳.....	اهداف تعلیم و تربیت در ایران باستان.....
۹۴.....	ایران بعد از اسلام.....
۱۰۱.....	تعلیم و تربیت بعد از اسلام.....
۱۱۱.....	نظام تعلیم و تربیت جدید در ایران.....
۱۱۵.....	فارابی.....
۱۱۷.....	ابوعلی سینا.....
۱۲۰.....	ابوعلی مسکویه.....
۱۲۲.....	امام محمد غزالی طوسی.....
۱۲۵.....	خواجه نصیرالدین طوسی.....
۱۲۶.....	ابن خلدون.....

فصل ششم: عبریان اولیه..... ۱۲۹

۱۲۹.....	مقدمه.....
----------	------------

۱۳۰.....	تاریخ عبریان.....
----------	-------------------

۱۳۳.....	یهود و پیامبرانش
۱۳۸.....	تعلیم و تربیت عبریان
۱۴۰.....	در فلسطین بعد از تبعید
۱۴۴.....	ساختار تعلیم و تربیت عبری

فصل هفتم: یونانیان اولیه..... ۱۴۷

۱۴۷.....	مقدمه
۱۴۸.....	اسپارت: تعلیم و تربیت برای قدرت نظامی
۱۵۱.....	قانون لیکورگوس
۱۵۴.....	ارزشیابی از تعلیم و تربیت اسپارتی
۱۵۵.....	آتن: تعلیم و تربیت برای زندگی دموکراتیک
۱۵۷.....	تعلیم و تربیت اولیه آتنی‌ها
۱۵۹.....	عصر پریکلس (قرن پنجم قبل از میلاد)
۱۶۱.....	سوفسطائیان
۱۶۴.....	سقراط
۱۶۷.....	عصر هلنینکی
۱۶۸.....	تغییرات در تعلیم و تربیت آتنی
۱۷۱.....	تعلیم و تربیت در عصر اسکندر

فصل هشتم: رومیان اولیه..... ۱۷۵

۱۷۵.....	مقدمه
۱۷۷.....	خانواده رومی
۱۷۹.....	آموزش یونانی در جمهوری روم
۱۸۳.....	مارکوس تولیوس سیسرو

۱۸۴.....	تعلیم و تربیت تحت کنترل امپراتوری.....
۱۸۹.....	آموزش حرفه‌ای در روم.....
۱۹۵.....	تعلیم و تربیت در دوران افول امپراتوری.....

فصل نهم: مسیحیان اولیه..... ۱۹۷

۱۹۷.....	مقدمه.....
۱۹۹.....	عیسی (ع).....
۲۰۱.....	مسیحیت در جهان کفر.....
۲۰۲.....	تعلیم و تربیت مسیحی در جهان کفر.....
۲۰۳.....	آموزش مسیحی در دنیای یونانی - رومی.....
۲۰۶.....	تعلیم و تربیت در زمان پیشرفت کلیسا.....
۲۱۱.....	تعلیم و تربیت راهب.....
۲۱۳.....	تعلیم و تربیت در صومعه.....
۲۱۴.....	سنت آگوستین پدر فلسفه مسیحی.....

فصل دهم: در عصر ایمان..... ۲۱۷

۲۱۷.....	مقدمه.....
۲۲۰.....	فئودالیسم، الگوی اجتماعی.....
۲۲۱.....	تعلیم و تربیت نجیب‌زادگان.....
۲۲۴.....	مسیحیت در ایرلند.....
۲۲۶.....	تعلیم و تربیت مسیحی در اسپانیا.....
۲۲۷.....	مدارس و محققان در انگلستان اولیه.....
۲۲۹.....	تعلیم و تربیت تحت (سلطه) حکومت شارلمانی.....
۲۳۳.....	سیاست تعلیم و تربیت در کلیسا.....

۲۳۴.....	رנסانس قرون وسطایی (قرنهای یازدهم تا سیزدهم)
۲۴۹.....	تعلیم و تربیت در انگلستان در اواخر عصر قرون وسطی

فصل یازدهم: دوران رנסانس..... ۲۵۳

۲۵۳.....	مقدمه
۲۵۴.....	پترارک
۲۵۶.....	یوهان ریوچلین
۲۵۸.....	تجدید یادگیری
۲۵۸.....	نوشته‌های تربیتی
۲۶۰.....	سیسروئیسیم «سیسرو گرایی»
۲۶۲.....	رנסانس در یک چشم‌انداز

فصل دوازدهم: در طی دوران اصلاحات..... ۲۶۵

۲۶۵.....	مقدمه
۲۶۶.....	برادری زندگی مشترک
۲۷۱.....	انسان‌گرایان اولیه شمالی
۲۷۲.....	انسان‌گرایی در انگلستان
۲۷۴.....	مارتین لوتر
۲۸۲.....	اصلاحات و مدارس آلمانی
۲۸۲.....	ژوهانس بوگن‌هاگن
۲۸۳.....	فلیپ ملانکتون
۲۸۵.....	جان استورم
۲۸۷.....	تعلیم و تربیت آلمان جدید
۲۸۹.....	راجر آسچام

۲۹۱.....	ریچارد مولکاستر
۲۹۲.....	اصلاحات در انگلستان
۲۹۳.....	اصلاحات در فرانسه
۲۹۶.....	انقلاب کالونیستی
۲۹۷.....	جان کالوین
۳۰۲.....	گسترش کالونیسم
۳۰۴.....	مقابله کاتولیک با اصلاحات
۳۰۸.....	یسوعیان و تعلیم و تربیت
۳۱۳.....	تعلیم و تربیت در عصر حاضر
۳۱۶.....	منابع

بسمه تعالی

پیشگفتار

تعلیم و تربیت همواره حاصل توانایی‌ها، ابداعات و ارزشهای هر جامعه و عامل انتقال و تحول فرهنگ‌ها بوده‌است. همچنانکه تعلیم و تربیت عامل رشد و برتری فرهنگ‌ها بوده در بعضی جوامع عامل عقب‌ماندگی نیز گردیده‌است. چنانچه در بعضی از فرهنگ‌ها تعلیم و تربیت عامل تفوق طبقاتی بوده‌است.

مطالعه فرهنگ‌ها و ساختار تعلیم و تربیت نه تنها شباهت و ساختار این جوامع را نشان می‌دهد بلکه تفاوت آنها را نیز آشکار می‌سازد. تعلیم و تربیت هر جامعه‌ای و یا گروهی در چهارچوب الگوی فرهنگی یعنی شیوه‌های زندگی در محیط انجام می‌گرفته‌است و آموزش وسیله‌ای برای آماده کردن فرد برای زندگی مؤثرتر در فرهنگ خاص هر جامعه بوده‌است. با پیچیده شدن جوامع و بوجود آمدن وظایف خاص و جدید، تعلیم و تربیت مسئولیت آموزش وظایف را بر عهده می‌گرفته‌است. به عبارتی مدرسه نتیجه نیاز جامعه است و با توسعه نیازهای جامعه تعلیم و تربیت نیز توسعه یافته‌است. با توسعه نیازهای جامعه و تغییر شرایط محیط، فرهنگ جامعه نیز تغییر می‌کند و همه اینها در ساختار نظام تعلیم و تربیت تأثیر می‌گذارد.

تاریخ تعلیم و تربیت جریان بازسازی مداوم عقاید و نهادهای بشری در طول تاریخ است، از آگاهی اولیه گرفته تا مرحله‌ای که انسان با آموزش و تلاشهای خود نسلهای را تغییر داده‌است. این تغییر در فرهنگ‌ها در نسلهای مختلف به سرعت و ساختار

تعلیم و تربیت بستگی داشته‌است. فرهنگ‌هایی که تعلیم و تربیت آزاد، خلاق، و عدالت طبقاتی داشته‌اند مسیر را با سرعت طی کرده‌اند و به دروازه‌های تمدن رسیده‌اند. فرهنگ‌هایی که تعلیم و تربیت طبقاتی داشته‌اند دیرتر این مسیر را طی کرده‌اند و سالهای متمادی عقب مانده‌اند. یک نگاه به تاریخ فرهنگ‌ها و نسلهای گذشته می‌تواند این تفاوت را آشکار سازد.

در این کتاب سعی کرده‌ایم نگاهی به فرهنگ جوامع مختلف و ساختار تعلیم و تربیت آنها بیاندازیم و سیر تحول فرهنگ و تعلیم و تربیت را نشان دهیم. تدوین این کتاب از طریق نگارش، تألیف، و ترجمه صورت گرفته و سعی شده‌است که بصورت جامع و مختصر تاریخ تعلیم و تربیت جوامع مختلف مورد بررسی قرار گیرد و تا حد امکان نیاز اساتید و دانشجویان را مرتفع و سودمند واقع شود.

محمود منسوب بصیری

اسفندماه ۱۳۸۳